

Minister Zdrowia

DLG.050.14.2025.EM
Warszawa, 26 marca 2025

**Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP**

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 7638 Pana Posła Janusza Cieszyńskiego z dnia 30 stycznia 2025 r. w sprawie działań prewencyjnych w zakresie chorób przewlekłych, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższej informacji w odpowiedzi na pytania:

- 1. Jaką część budżetu Ministerstwa Zdrowia stanowią wydatki na programy profilaktyczne w porównaniu do wydatków na leczenie chorób przewlekłych?*

Programy profilaktyczne wskazane w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu programów zdrowotnych są finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) (poz. B2.11 koszty profilaktycznych programów zdrowotnych finansowanych ze środków własnych NFZ), za wyjątkiem profilaktyki chorób układu krążenia, który to program jest objęty finansowaniem NFZ w ramach podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). Wydatki na leczenie chorób przewlekłych pokrywane są z budżetu płatnika tj. NFZ.

- 2. Jakie konkretne programy profilaktyczne są obecnie realizowane przez ministerstwo w zakresie zapobiegania chorobom przewlekłym i jakie są ich efekty?*
- 3. Czy ministerstwo prowadzi systematyczną ocenę skuteczności realizowanych programów profilaktycznych? Jeśli tak, jakie są wyniki tej oceny?*
- 5. Czy planowane jest wprowadzenie nowych programów profilaktycznych w najbliższych latach? Jeśli tak, jakich obszarów będą dotyczyć?*

Ministerstwo Zdrowia nie jest realizatorem programów profilaktycznych. Programy profilaktyczne realizowane są przez podmioty lecznicze udzielające świadczeń zdrowotnych. Programy profilaktyczne wskazane w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu programów zdrowotnych to:

- Program profilaktyki chorób odytoniowych, w tym przewlekłej obturacyjnej choroby płuc (POChP).
- Program profilaktyki raka szyjki macicy.
- Program profilaktyki raka piersi.
- Program badań przesiewowych raka jelita grubego.

Ponadto, w ramach usług lekarza lub pielęgniarki POZ realizowany jest program profilaktyki chorób układu krążenia.

Podobnie realizatorami programu „Profilaktyka 40 PLUS”, który stanowi program pilotażowy (obowiązuje do końca kwietnia 2025 r.) są świadczeniodawcy, którzy spełniają

warunki organizacji i realizacji programu, na podstawie umowy z NFZ. Lista programów <https://pacjent.gov.pl/programy-profilaktyczne>

Bieżący monitoring umów na realizację świadczeń opieki zdrowotnych zawartych w ramach programów zdrowotnych prowadzony jest przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Okresowe tj. półroczne i roczne sprawozdania z realizacji programów są przekazywane do Ministerstwa Zdrowia. Dane dotyczące objęcia populacji np. programem profilaktyki raka piersi i raka szyjki macicy są publikowane w cyklu miesięcznym na stronie <https://www.nfz.gov.pl/dla-pacjenta/programyprofilaktyczne/dane-o-realizacji-programow/>

Analiza danych sprawozdawczych w zakresie zgłaszalności do programów profilaktycznych dostarcza informacji na temat poziomu uczestnictwa i dostępu do diagnostyki w zakresie wczesnego wykrywania i profilaktyki chorób. Niezadawalająca zgłaszalność do programów badań przesiewowych znajduje przełożenie m.in. w działaniach informacyjno-edukacyjnych MZ, w szczególności w ramach kampanii społecznej skierowanej do populacji całej kraju „Planuję długie życie”, realizowanej w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030, której jednym z celów jest zwiększenie poziomu zgłaszalności na badania przesiewowe.

Ponadto w celu poprawy skuteczności realizowanych programów przesiewowych do programów wprowadzane są nowoczesne badania. Realizując cele Narodowej Strategii Onkologicznej (NSO) na lata 2020-2030, w 2025 r. w ramach świadczeń gwarantowanych z zakresu programów zdrowotnych planuje się wprowadzenie programu profilaktyki raka płuca z wykorzystaniem niskodawkowej tomografii komputerowej (NDTK).

Do programu badań przesiewowych w obszarze profilaktyki raka szyjki macicy wprowadzane są nowoczesne badania: test HPV HR oraz cytologia na podłożu płynnym (LBC) (zadanie 11.1 NSO). Rozporządzenie włączające ww. badania do Programu profilaktyki raka szyjki macicy aktualnie oczekuje na wejście w życie.

Ponadto po zakończeniu programu pilotażowego Profilaktyka 40 PLUS, planuje się wprowadzić do koszyka świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej świadczenie pn. „Moje Zdrowie -bilans zdrowia osoby dorosłej”, obejmujące m.in. pogłębiony wywiad w kierunku stylu życia oraz profilaktyczne badania krwi. Realizacja bilansu będzie okazją do weryfikacji stanu zdrowia, czynników ryzyka rozwoju chorób cywilizacyjnych (w tym w zakresie chorób układu krążenia, chorób otępiennych, depresji) i przeprowadzenia edukacji zdrowotnej z uwzględnieniem informacji o szczepieniach ochronnych oraz badaniach przesiewowych dostępnych w ramach programów zdrowotnych. Wyniki badań zostaną omówione z lekarzem lub pielęgniarką, pacjent otrzyma zalecenia dostosowane do indywidualnych potrzeb. Świadczenie będzie dostępne dla osób dorosłych powyżej 20 roku życia w placówce podstawowej opieki zdrowotnej.

4. *Jakie działania podejmuje resort w celu zwiększenia świadomości społecznej na temat czynników ryzyka chorób przewlekłych?*

Działania w zakresie profilaktyki podejmowane są przez Ministra Zdrowia przede wszystkim na podstawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025. Narodowy Program Zdrowia (NPZ) stanowi realizację upoważnienia zawartego w art. 9 ustawy o zdrowiu publicznym. NPZ jest dokumentem strategicznym dla zdrowia publicznego, a więc podstawą działań w tym zakresie. Dokument ten określa kluczowe obszary, zadania służące ich zabezpieczeniu, w tym określa realizatorów poszczególnych zadań, zwiększając oddziaływanie programu na zdrowie publiczne w Polsce. W ramach Narodowego Programu Zdrowia realizatorzy zadań realizują liczne działania promocyjne, edukacyjne i profilaktyczne, które podlegają analizom, m.in. w kontekście dalszych planowanych działań. Aktualnie prowadzone są w Ministerstwie Zdrowia prace nad nowym Narodowym Programem Zdrowia, w perspektywie na lata 2026-2030.

Ponadto w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030, Ministerstwo Zdrowia prowadzi działania informacyjne, edukacyjne i promocyjne dotyczące profilaktyki chorób przewlekłych takich jak nowotwory czy choroby układu krążenia, w tym również działania dotyczące prowadzenia zdrowego trybu życia, właściwych nawyków żywieniowych i profilaktyki otyłości. Wszystkie te działania prowadzone są w ramach kampanii informacyjno-edukacyjnej „Planuję Długie Życie”.

W celu dotarcia do licznych i zróżnicowanych odbiorców, kampania „Planuję długie życie” realizowana jest w oparciu o telewizję, radio, internet.

Działania prowadzone w ramach kampanii dotyczące profilaktyki otyłości realizowane są m.in. głównie poprzez:

- emisję spotów telewizyjnych oraz radiowych w stacjach o zasięgu ogólnopolskim (w 2024 r. emitowany był m.in. spot dot. aktywności fizycznej),
- publikację artykułów opracowanych przez ekspertów z Narodowego Instytutu Onkologii PIB na stronie www.planujedlugiezycie.pl oraz na stronie pacjent.gov.pl przy wsparciu ich promocji w mediach społecznościowych typu Facebook i Instragram,
- prowadzenie dedykowanej kampanii strony www.planujedlugiezycie.pl, na której znajdują się artykuły, spoty, filmy z ekspertami,
- emitowanie filmów z udziałem ekspertów z dziedziny onkologii oraz zakresu dietyki na temat m.in. profilaktyki przeciwnowotworowej oraz zdrowego odżywiania, które opublikowane zostały na stronie www.planujedlugiezycie.pl, kanale YouTube oraz w mediach społecznościowych Ministerstwa Zdrowia,
- realizację cyklu audycji promujących profilaktykę chorób przewlekłych, w tym zachęcających do aktywnego trybu życia i wprowadzenia prawidłowych nawyków żywieniowych (w 2024 współprodukowaliśmy wiele audycji z nadawcami telewizyjnymi i radiowymi np. z Telewizją Polską (program śniadaniowy), Polskim Radiem czy grupą RMF FM. W ramach audycji poruszaliśmy takie tematy jak: czynniki zwiększające ryzyko zachorowania na raka, Europejski Kodeks Walki z Rakiem, czynniki ryzyka dotyczące chorób układu krążenia, nadciśnienie tętnicze, hipercholesterolemia, zdrowe nawyki, otyłość i wiele innych).

Niezależnie od powyższych działań Ministerstwo Zdrowia współorganizuje eventy lub wspiera organizowane miasteczka zdrowia i wiele wydarzeń profilaktycznych. I tak: 17 listopada w Bydgoszczy odbyła się druga edycja „Biegu dla jaj. Wspieraj z nami profilaktykę i leczenie męskich nowotworów”. W miasteczku biegowym zorganizowaliśmy stoisko Ministerstwa, gdzie można było wykonać bezpłatnie badania profilaktyczne oraz zadać pytania ekspertom i lekarzom.

Bezpłatne badania, konsultacje były dostępne dla wszystkich odwiedzających. Na miejscu czekali również specjaliści z jednostek podległych:

- Dietetycy PZH – Medyczne Centrum Dietetyki i Edukacji Zdrowotnej, z analizą składu ciała i udziela porad dotyczących zdrowego stylu życia,
- Fizjoterapeuci z Krajowej Izby Fizjoterapeutów – doradzali, jak dbać o zdrową postawę, prawidłowo ćwiczyć z taśmami oporowymi, udzieli porad dot. profilaktyki bólów kręgosłupa;

Ponadto, włączyliśmy się do akcji Telewizji Polskiej „Polska na Tak” – w 8 miastach Polski wspólnie z NFZ i Narodowym Instytutem Onkologii przygotowaliśmy miasteczka zdrowia. Podczas eventów mieszkańcy miast mogli wykonać badania profilaktyczne. Cykl ten oprócz organizacji badań na miejscu zakładał kilkukrotne wejścia na ogólnopolską antenę TVP Info, gdzie nasi eksperci namawiali do badań i tłumaczyli ich znaczenie.

W 2024 r. na na Pol'and'Rock Festival stworzyliśmy wraz z Jednostkami Podległymi stoisko informacyjno-edukacyjne MZ w Miasteczku Zdrowia Pomorza Zachodniego, gdzie przeprowadziliśmy badania i konsultacje w ramach profilaktyki NSO i NPCHUK. Nasze stoisko przez 3 dni festiwalu odwiedziło i poddało się badaniom ok. 1000 osób

6. Jakie działania podejmuje ministerstwo w celu zwiększenia dostępności badań

przesiewowych w kierunku wczesnego wykrywania chorób przewlekłych?

W ramach programów zdrowotnych dostęp do badań profilaktycznych nie podlega kolejkowaniu, nie ma także rejonizacji i ograniczenia dostępu do tych badań, które realizowane są bez skierowania. Dostępność do wymienionych świadczeń jest zabezpieczana na bieżąco przez płatnika tj. NFZ. Każdy podmiot leczniczy, który spełnia warunki z rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu programów zdrowotnych¹ może zostać realizatorem programu biorąc udział w postępowaniach konkursowych, które poszczególne oddziały wojewódzkie NFZ ogłaszają w trybie podstawowym oraz uzupełniającym. Dodatkowo większość świadczeń gwarantowanych w ramach Programów profilaktycznych finansowana jest bezlimitowo, tj. na podstawie rzeczywistego wykonania². Zgodnie z zapisami umowy, w przypadku przekroczenia kwoty zobowiązania Funduszu wobec świadczeniodawcy, na jego wniosek zwiększa się wartość umowy. Ponadto, niektóre badania jak np. mammografia przesiewowa w ramach programu, w celu ułatwienia dostępu, realizowane są również w pracowni mobilnej (w mammobusie).

Obecnie trwa program pilotażowy centralnej e-rejestracji (CER), która została uruchomiona 26 sierpnia 2024 r.³ Centralna e-rejestracja pozwala na szybkie i łatwe umawianie m.in. badań cytologicznych i mammograficznych w ramach programów profilaktycznych. W Internetowym Koncju Pacjenta (IKP) pacjentki mają informację czy kwalifikują się na takie badanie, dzięki czemu poprzez IKP mogą takie badanie umówić w dowolnym miejscu i czasie. Centralna e-rejestracja została uruchomiona w formie ogólnopolskiego pilotażu dla zakresów kardiologia oraz badań cytologicznych i mammograficznych w ramach programów profilaktycznych, aby przed pełnym wdrożeniem:

- zweryfikować funkcjonalności systemu,
- umożliwić placówkom przygotowanie się do obowiązkowego wdrożenia systemowego,
- umożliwić dostosowanie systemów gabinetowych przez dostawców do integracji z centralną e-rejestracją.

Aktualnie trwają prace nad projektem ustawy, która reguluje docelowe systemowe funkcjonowanie centralnej e-rejestracji. Ustawa zapewni świadczeniodawcom, którzy nie dołączyli do centralnej e-rejestracji na etapie pilotażu, czas na dostosowanie swoich systemów gabinetowych do integracji z centralną e-rejestracją oraz wprowadzi obowiązek dołączenia wszystkich podmiotów w ramach zakresów świadczeń wskazanych w aktach wykonawczych. Po wejściu w życie ustawy wdrażającej centralną e-rejestrację planowane jest włączanie kolejnych zakresów świadczeń, w tym badań profilaktycznych.

7. W jaki sposób ministerstwo współpracuje z lekarzami POZ w zakresie prewencji chorób przewlekłych?

Zarządzeniem Ministra Zdrowia został powołany Zespół ds. wdrożenia opieki koordynowanej w POZ. Zespół obraduje na comiesięcznych posiedzeniach oraz w grupach roboczych. W skład Zespołu wchodzi m.in. przedstawiciele świadczeniodawców

¹ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu programów zdrowotnych (Dz.U. poz. 2167).

² § 4, pkt 7 umowy do zarządzenia NR 111/2022/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 2 września 2022 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju programy zdrowotne – w zakresach: profilaktyczne programy zdrowotne (z póź.zm.).

³ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 sierpnia 2024 r. w sprawie programu pilotażowego dotyczącego centralnej elektronicznej rejestracji na wybrane świadczenia opieki zdrowotnej w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej oraz programów zdrowotnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1212)

udzielający świadczeń z zakresu POZ, którzy swoim udziałem wnoszą wkład w zakresie wypracowania kierunków rozwoju opieki koordynowanej w POZ, jak i warunków realizacji świadczeń z zakresu POZ, jak i opieki koordynowanej. MZ we współpracy z Zespołem przygotowało nowe świadczenie opieki zdrowotnej „Moje zdrowie – bilans zdrowia osoby dorosłej”, które planuje się wprowadzić do koszyka świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej po zakończeniu programu pilotażowego Profilaktyka 40 PLUS. Obejmie ono większą populację niż Profilaktyka 40 PLUS i w większym stopniu umożliwi personelowi podstawowej opieki zdrowotnej koordynację działań profilaktycznych realizowanych na rzecz pacjentów. Trwają prace przygotowujące projekt rozporządzenia MZ (wprowadzającego nowe rozwiązania profilaktyczne) do przekazania do uzgodnień i konsultacji publicznych.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Jerzy Szafranowicz
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/